

FRIHED FRA FATTIGDOM - FRIHED TIL FORANDRING UDVIKLING 2.0

STRATEGI FOR DANSK UDVIKLINGSPOLITIK

UDKAST

MARTS 2010

Ny strategi for dansk udviklingspolitik

Indhold

Indledning. Dansk udviklingspolitik – Frihed og udvikling	1
Kapitel 1. Fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling	3
Kapitel 2. Partnerskaber for forandring.....	6
2.1. Styrke internationalt samarbejde om globale udfordringer	7
2.2. Styrke EU's rolle som udviklingspolitisk aktør	8
2.3. Partnerlande	8
2.4. Effektivt og fokuseret udviklingssamarbejde, der skaber resultater og bedre arbejdsdeling	10
2.5. Sammenhængende dansk politik for udvikling.....	11
Kapitel 3. Frihed, demokrati og menneskerettigheder	13
Kapitel 4. Vækst og beskæftigelse	16
Kapitel 5. Ligestilling	20
Kapitel 6. Stabilitet og skrøbelighed.....	23
Kapitel 7. Miljø og klima.....	27
Kapitel 8. Udmøntning	30

Indledning. Dansk udviklingspolitik – Frihed og udvikling

Udvikling handler om globalt at fremme frihed – om at sætte det enkelte menneske og dets potentiale fri. Danmarks udviklingspolitik hviler på en grundlæggende opfattelse af, at alle mennesker er født frie og lige med umistelige rettigheder. Politisk og økonomisk ufrihed fastholder mennesker i fattigdom.

Fattigdomsbekæmpelse handler om at give det enkelte individ mulighed for og evne til at præge sin egen livssituation – politisk, økonomisk og socialt. Danmarks udviklingspolitik tager derfor også udgangspunkt i universelle menneskerettigheder og fundamentale frihedsrettigheder, som de er nedfældet i FN-pagten og Verdenserklæringen om Menneskerettigheder. Rettigheder og værdier, der er grundlæggende for alle menneskers liv, integritet og værdighed.

Udviklingspolitik skal sikre frihed *fra* og fremme frihed *til*. Frihed fra fattigdom, frygt og fornedrelse, fra afmagt og overgreb. Frihed til at tage hånd om sin egen skæbne og ansvar for sit eget liv. Frihed til at udnytte sine ressourcer til fulde – til eget og fællesskabets bedste. Frihed til at leve et liv i værdighed i retfærdige og åbne samfund, hvor hver enkelt har ret til at tænke og ytre sig frit.

Danmark vil i sin udviklingspolitik fremme den frihed, vi selv nyder. Frihed er et absolut gode og samtidig en forudsætning for udvikling. Uden frihed, ingen udvikling.

Uden demokrati og frie og velfungerende markeder kan der ikke skabes bæredygtig udvikling og varig fattigdomsbekæmpelse. Fattigdom og sult trives ikke i åbne, retfærdige samfund, hvor magthavere skal stå til ansvar for borgerne, og hvor mennesker har mulighed for at tage ansvar og for at udfolde initiativ og virkelyst. Og ustabilitet og konflikt har dårlige vækstbetingelser i pluralistiske samfund med fri dialog, fungerende retssystemer og respekt for det enkelte individ og fællesskabet.

Frihed er en forudsætning, men ikke en garanti for udvikling og fattigdomsbekæmpelse. For frihed alene kan ikke sikre værdige liv uden fattigdom. For at udnytte frihed skal man kunne gribe de politiske, økonomiske og sociale muligheder, som friheden giver. Det kan man ikke, hvis man dør af malaria, inden man fylder fem år. Hvis skolegang og lærdom af økonomiske eller kulturelle årsager er en umulighed. Hvis konflikt, despotiske diktatorer eller klimaforandringer driver en på flugt, eller hvis det nærmeste marked eller rene vand befinder sig en dagsrejse væk. Danmarks udviklingspolitik skal derfor både bidrage til at skabe rammer for fri menneskelig udfoldelse og muligheder for at udnytte disse rammer. Frihed og udvikling er hinandens forudsætninger og gensidigt forstærkende.

Som borgere i et af verdens mest velstillede samfund påtager vi danskere os gerne vores del af et globalt ansvar. Vi tror på menneskers grundlæggende ret til et liv i frihed og værdighed og er rede til at give vores bidrag hertil.

Udviklingspolitik er også realpolitik. Danmark har en klar egeninteresse i at fremme fundamentale værdier gennem aktiv og målrettet deltagelse i det internationale udviklingssamarbejde. Tyve år efter Murens fald ved vi, at vi ikke står ved historiens afslutning. Værdier om demokrati og markedsøkonomi kan ikke tages for givet. Der er stadig behov for at kæmpe for, at mennesker i andre lande kan leve frit og uden fattigdom.

Begyndelsen af det 21. århundrede er en brydningstid med mange udfordringer og muligheder. Verden er under kraftig forandring, og globaliseringen har gjort os mere indbyrdes afhængige. Fattigdom, klimaforandringer, væbnede konflikter, epidemier, radikalisering, sult og befolkningsstrømme går på tværs af grænser. En række udfordringer i begyndelsen af det 21.

århundrede – bl.a. den økonomiske krise, fødevarekrisen og klimaforandringerne - har berørt alle dele af verden, men har haft særligt store negative konsekvenser for udviklingslandene.

Globaliseringen skaber også muligheder for at få adgang til ny teknologi og for at skabe udvikling gennem udenlandske investeringer og eksport. Ligesom økonomisk udvikling og stabilitet i verdens fattigste lande også på sigt kan skabe markeder for Danmark. Vi lever i et globalt skæbnefællesskab, hvor Danmark i samarbejde med andre har en interesse i at bidrage til en bæredygtig, fri og fredelig verden til gavn for nuværende og kommende generationer. En verden med frihed og muligheder for alle er til fælles fordel.

Global ansvarlighed og fremme af universelle frihedsværdier går således hånd i hånd med varetagelse af vore egne interesser. Det er grundlaget for vores engagement. Et bidrag til stabilitet og fremskridt i samfund, der geografisk ligger langt fra Danmark, kan have en direkte betydning for os.

Udviklingspolitikken er en central del af den aktive danske udenrigs- og sikkerhedspolitik. Den er et ligeværdigt og selvstændigt element i vores samlede globale engagement.

Udvikling og forandring i dansk udviklingspolitik

Verden har forandret sig markant over det seneste årti. Vores udviklingspolitik skal hele tiden gentænkes, videreudvikles og tilpasses de aktuelle udfordringer og muligheder. Vi bliver stadig klogere på, hvad der virker og ikke virker i udviklingsbistanden, og vi skal lytte til vores udviklingspartners ønsker og prioriteter for udvikling. Vi skylder for eksempel at lytte til afrikanske leders anbefalinger om privatsektordrevet økonomisk vækst og beskæftigelse som en vej ud af fattigdom. Det er klart reflekteret i Afrikakommissionens anbefalinger.

Vi skal være til stede, hvor behovene er størst, og vi skal sikre, at udviklingssamarbejdet er tilrettelagt, så det bedst muligt understøtter forandring. Udviklingsbistand skal være velfærds- og velstandsskabende, og vores udviklingspolitik - eller politikker på andre områder af betydning for verdens fattigste - må aldrig utilsigtet bidrage til at fastholde mennesker og samfund i ufrihed og fattigdom. Vi skal hele tiden sikre os, at indsatser for at opfylde menneskers umiddelbare behov også samtidig understøtter den langsigtede udvikling i et samfund. Vi skal drage nytte af både positive og negative erfaringer. For eksempel er der behov for at tænke nyt, hvis vi kan konstatere, at udviklingen i et land trods en massiv bistandsindsats over en årrække fortsat står i stampe, mens andre lande på relativt kort tid har formået at løfte en stor del af befolkningen ud af fattigdom. Spænder modtagerlandets politiske vilje ben for udviklingsindsatsen, kan det få betydning for den danske bistand.

Vi skal hele tiden holde os for øje, at formålet med vores udviklingssamarbejde er at sætte mennesker fri for derved yderligere at styrke menneskers muligheder for at komme ud af fattigdom. Det er fundamentet for den nye strategi for dansk udviklingspolitik.

Vi kan ikke stille krav om forandring, hvis vi ikke selv er forandringsberedte og rede til at tænke nyt. Denne strategis fem politiske prioriteter for Danmarks fremtidige udviklingspolitiske engagement er et udtryk for en målsætning om konstant forandring og fornyelse i vores udviklingssamarbejde.

Kapitel 1. Fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling

Dansk udviklingspolitik skal bidrage til at bekæmpe fattigdom ved at fremme frihed og skabe bæredygtig udvikling.

Ansvar for egen udvikling

Målet med udvikling er at skabe forandring til det bedre. Forandring må først og fremmest komme indefra, og hvert enkelt samfund bærer ansvar for egen udvikling. Men i verdens mest fattige og skrøbelige områder er udfordringerne så store, at de enkelte samfund ikke kan klare dem alene – selv når de har viljen til at løfte ansvaret. Samfundets og borgernes kapacitet er ofte svag, og rammebetingelser – handelsbarrierer, klimaforandringer, international økonomisk krise og finansielle udsving - sætter begrænsninger for mulighederne for forandring. Her vil og kan Danmark støtte landene i at løfte udfordringerne. Vi vil samarbejde med partnere, der vil og kan skabe forandring.

Forandring til det bedre skal give det enkelte menneske politiske, økonomiske og sociale muligheder for at skabe varige forbedringer i egne levevilkår og sikkerhed. Og forandring skal mindske det enkelte menneskes, families eller samfunds sårbarhed og styrke evnen til at stå imod, hvis livsgrundlaget forværres.

En udvikling, der er økonomisk, socialt og miljømæssigt bæredygtig, fordrer vedvarende økonomisk vækst baseret på frie markeder og privat ejendomsret, som kommer fattige til gode, respekt for menneskerettigheder, ligestilling, fredelige demokratiske samfund og hensyntagen til miljø og klima.

2015 målene

FN's 2015 mål er verdenssamfundets håndslag på i 2015. Målene er rettesnor for dansk udviklingspolitik, og der er behov for i fællesskab at styrke indsatsen, hvis vi skal nå i mål. Frihed, demokrati og menneskerettigheder er sammen med bæredygtig økonomisk vækst forudsætninger for at nå FN's 2015 mål.

Globalt er der sket fremskridt mod opnåelse af 2015-målene. Nogle udviklingslande er rigtigt godt på vej. *[nævne enkelte eksempler]*

Men resultaterne varierer meget fra land til land og fra mål til mål. Der er en lang række lande, som er langt fra at nå 2015-målene, og som må kæmpe for blot at fastholde opnåede resultater. Lande som ofte er skrøbelige, præget af ustabilitet og konflikt, og hvor der fortsat er stor fattigdom og sårbarhed. Stigende urbanisering giver både muligheder og udfordringer. Kort afstand til arbejdskraft og markeder skaber grobund for økonomisk udvikling og bedre grundlag for sundheds- og uddannelsesydelser. Men det skaber også nye former for fattigdom, samtidig med at befolkningstallet vokser hurtigt i mange udviklingslande. Det giver flere munde at mætte og flere hænder at beskæftige. Det lægger pres på en allerede svag infrastruktur på for eksempel sundheds- og uddannelsesområdet. Det øger presset på naturressourcerne, ligesom den økonomiske vækst i mange lande ikke kan følge med befolkningstilvæksten. Det kan føre til flytningestrømme og til ustabilitet og konflikt.

FN's 2015-mål

1. Halvere fattigdom og sult i verden
2. Opnå grundskoleuddannelse til alle
3. Øge ligestillingen mellem kvinder og mænd
4. Mindske børnedødeligheden med to tredjedele
5. Mindske mødredødeligheden med tre fjerdedele
6. Bekæmpe HIV/Aids, malaria og andre sygdomme
7. Sikre udviklingen af et bæredygtigt miljø
8. Øge samarbejdet om bistand, handel og gældseftergivelse

Vedholdenhed, fleksibilitet og risikovillighed

Der er ingen nemme løsninger. At skabe forandring kræver et engagement, der er vedholdende, fleksibelt og risikovilligt.

Udvikling og forandring skabes ikke fra den ene dag til den anden. Forandringer er ofte svære og tidskrævende processer. Der kan være modstridende interesser, værdier og vilje til både at fremme og modvirke forandring. Men forandring til det bedre er afgørende for at skabe varige forbedringer i levevilkårene for de fattigste mennesker i verden.

Udgangspunktet for det danske engagement vil altid være de lokale behov og prioriteter og viljen til i fællesskab at skabe forandringer. Ud fra det vil vi tage alle relevante instrumenter i brug.

Man når ikke ambitiøse målsætninger uden at tænke nyt og være rede til at tage chancer. Store gevinster kræver villighed til at satse. En målrettet og vedholdende udviklingsindsats kræver risikovillighed. Vi skal være rede til at acceptere fejl og tilbageslag på vejen mod langsigtede fremskridt. Risici vil forekomme i nye såvel som etablerede partnerskaber og i skrøbelige såvel som stabile og demokratiske lande. Vi er villige til at acceptere disse risici, fordi det er nødvendigt for at nå vores mål.

Fem danske udviklingspolitiske prioriteter

Udviklingslandenes behov er mange og spænder vidt. Fra bekæmpelse af korrupsion og en mere åben og effektiv offentlig forvaltning over bedre infrastruktur og gunstige rammebetingelser for virksomheder til uddannelse, sundhed og rent vand til befolkningen. Indsatserne for at imødekomme disse behov hænger uløseligt sammen. Resultater på ét område forudsætter resultater på andre. Udvikling af sociale sektorer hænger sammen med mulighederne for øget produktion og økonomisk vækst og for fattigdomsbekæmpelse. Samtidig er vækst og forbedret regeringsførelse afgørende for at styrke landenes muligheder for selv at finansiere social udvikling i fremtiden.

Med knappe ressourcer er de mange behov en udfordring, som udviklingslandene og Danmark som partner i udvikling må forholde sig til. Danmark kan og skal ikke søge at tage hånd om alle udfordringer i alle lande. Vi skal koncentrere og fokusere vores indsats på særligt prioriterede områder, hvor vi bedst kan gøre en forskel. Det vigtigste er, at det internationale samfund samlet set og i fællesskab bidrager til, at udviklingslandene kan gennemføre de nødvendige indsatser på den mest effektive og bæredygtige måde.

Danmark vil i sit udviklingspolitiske engagement særligt fokusere på fem politiske prioriteter:

- Frihed, demokrati og menneskerettigheder
- Vækst og beskæftigelse
- Ligestilling
- Stabilitet og skrøbelighed
- Miljø og klima

Prioriteterne er alle væsentlige og gensidigt forbundne. Respekt for menneskerettighederne, demokratisk deltagelse i samfundet og god regeringsførelse er afgørende for både social og økonomisk fremgang og for langsigtet stabilitet og sammenhængskraft i samfundet. Økonomisk vækst og beskæftigelse er afgørende for at opnå alle 2015-målene, ikke mindst målet om at udrydde fattigdom og sult. Ligestilling og respekt for kvinders rettigheder er et mål sig selv og et afgørende middel til fattigdomsbekæmpelse og vækst samt for at bremse den høje befolkningstilvækst. Mange steder er vedvarende konflikt og ustabilitet en forhindring

for at bekæmpe fattigdom og skabe udvikling. Andre steder truer klimaforandringer, miljøproblemer og naturkatastrofer med at ødelægge en spirende udvikling.

Kapitel 2. Partnerskaber for forandring

Danmark vil:

- Bygge sit udviklingspolitiske engagement på partnerskaber med aktører, der kan og vil skabe forandringer
- Styrke det internationale samarbejde om globale udfordringer og international arbejdsdeling
- Styrke EU's rolle som global udviklingspolitisk aktør
- Have globalt udviklingspolitisk engagement baseret på partnerlande, hvor hovedparten af dansk udviklingsbistand fortsat vil gå til Afrika
- Styrke regionalt samarbejde
- Sikre bedre resultater gennem mere fokuseret og effektivt udviklingssamarbejde
- Styrke sammenhængen mellem politikområder og instrumenter til fordel for udvikling.

Partnerskaber

Danmark vil basere sit udviklingspolitiske engagement på partnerskaber. Vores muligheder for at sætte præg på verden og støtte lokale og globale forandringsprocesser bliver større, når vi indgår i partnerskaber med andre.

Danmark vil indgå i partnerskaber med de aktører, der kan og vil skabe forandringer. Partnerskaber såvel som partnerne vil være mangfoldige. Vi vil have partnerskaber med bl.a. regeringer, civilsamfund, medier, uddannelses- og forskningsinstitutioner og det private erhvervsliv i partnerlande. Vi vil have partnerskaber med aktører på lokalt, regionalt og internationalt plan.

Det danske engagement i partnerskaber vil være robust, fleksibelt og handlekraftigt. Robust nok til at tåle pres og tilbageslag; fleksibelt nok til at tilpasse sig lokale forhold og ændringer; og handlekraftigt nok til at agere under vanskelige vilkår samt gribe muligheder. Det kræver risikovillighed og vedholdenhed. Og det kræver grundlæggende politisk og folkelig opbakning til dansk udviklingspolitik.

Partnerskaber skal bygge på åbenhed og gensidige forpligtelser. Danmark vil stille klare krav til sine partnere, og vi vil selv være parate til at leve op til de forpligtelser, vi indgår. Der skal skabes resultater. Fælles kontrol og fælles ansvar for resultater og for forvaltning af udviklingsbistanden er den bedste garant for et effektivt og resultatorienteret samarbejde. Ineffektivitet og korrupsion vil have konsekvenser. Danmark vil gøre det klart for alle partnere, at korrupsion ikke accepteres. Enhver mistanke vil blive forfulgt, og de involverede vil blive stillet til ansvar. Danmark vil stille krav om indsatser, der kommer korrupsionen til livs.

2.1. Styrke internationalt samarbejde om globale udfordringer

Globale og grænseoverskridende udfordringer løses bedst i et stærkt internationalt samarbejde, men de globale magtstrukturer er under forandring, og Danmark må tænke nyt i forhold til de brydninger, det skaber i det internationale samarbejde.

Det multilaterale system er normsættende og har global legitimitet og tilstedeværelse. Samtidig udgør det multilaterale samarbejde en platform for dialog – også med partnere, som vi er uenige med. Et forpligtende multilateralt system er i dansk interesse, selvom der til tider er modgang, og arbejdet er møjsommeligt. Det multilaterale samarbejde skal levere resultater, der når længere end blot at være hensigts erklæringer.

Danmark vil fortsat være en aktiv og målrettet partner i det multilaterale samarbejde. Vi vil øge vores og EU's indflydelse i både traditionelle samarbejdsfora som FN, Verdensbanken, IMF og WTO og i andre globale fora som G20. Det multilaterale samarbejde skal understøtte opnåelse af 2015-målene. Det skal fremme frihed, fred og sikkerhed. Det skal bidrage til en velfungerende global økonomi, markedsadgang for udviklingslandene og løsning på andre globale udfordringer som f.eks. globale miljø- og klimaproblemer.

Danmark vil arbejde for, at det multilaterale system til stadighed er legitimt, relevant og effektivt. Danmark vil være med til at reformere, hvor det er nødvendigt. Det gælder på landeniveau, hvor især FN-organisationerne bør styrke det interne samarbejde, så der opnås bedre resultater. Og det gælder på globalt plan, hvor det multilaterale samarbejde ikke har været i stand til at levere tilfredsstillende løsninger på en række globale udfordringer. Menneskerettighederne og deres universalitet er under pres, og få lande har i for høj grad fået lov til at præge dagsordenen i en negativ retning. Danmark skal sammen med de øvrige EU-lande i langt højere grad forsøge at sætte dagsordenen og yde en aktiv indsats for at danne alliancer med moderate og progressive kræfter i andre verdensdele, samtidig med at vi står fast på vores værdier.

Hvilken rolle, FN vil spille i fremtiden, er derfor meget afhængig af, hvordan FN og dets medlemslande formår at omstille organisationen til at møde de globale udfordringer på en effektiv og resultatorienteret måde. Danmark vil aktivt præge de multilaterale institutioners politikudvikling og indsatser. De danske midler skal bruges på de organisationer, hvor indsatserne er i overensstemmelse med de danske udviklingspolitiske prioriteter, hvor der sikres resultater og hvor Danmark også får indflydelse på den politiske linje. Danmark vil løbende gennemføre kritiske eftersyn af den multilaterale bistand for at sikre, at danske bistandskroner bruges bedst muligt.

Kina, Indien, Brasilien, Sydafrika og arabiske lande spiller en stadig større international rolle – både i det multilaterale samarbejde og i udviklingslandene. Disse lande har et stærkt stigende bistandsmæssigt, politisk og økonomisk engagement i såvel Afrika som i deres egne regioner, og bringer nye perspektiver og ressourcer til udviklingssamarbejdet. Det er positivt – jo større globalt engagement i fattigdomsbekæmpelse, jo større sandsynlighed for at vi når de globale mål. Disse lande er også med til at ændre dynamikken i det multilaterale samarbejde og i udviklingslandene. De har ikke altid samme interesser og værdier som de traditionelle donorer og arbejder ikke altid efter samme principper. De viser alternative udviklingsmodeller og stiller andre krav til deres samarbejdspartnere. Det udfordrer de traditionelle donoreres rolle og de gældende principper og værdier i udviklingssamarbejdet.

Danmark vil aktivt forholde sig til de nye aktørers betydning. Vi vil være åbne overfor samarbejde med lande, som vi ikke umiddelbart er enige med. Men vi vil gå i kritisk dialog, hvis deres indsatser strider mod internationale principper og værdier. Vi vil fremme samarbejde mellem Danmark, de nye aktører og udviklingslandene på landeniveau for at styrke erfaringsudveksling og international arbejdsdeling. Vi vil fremme ligestrengte

partnerskaber mellem udviklingslandene og alle samarbejdspartnere og støtte udviklingslandene i at stille krav til deres samarbejdspartnere. Danmark vil samtidig arbejde for, at de nye aktører påtager sig de forpligtelser, der ligger i det multilaterale samarbejde. EU's rolle og samarbejdet med andre demokratisk ligesindede lande inden for eksempelvis OECD er central for muligheden for at øve indflydelse og styrke samarbejdet.

2.2. Styrke EU's rolle som udviklingspolitisk aktør

EU er grundlæggende et friheds- og fredsprojekt, der voksede ud af totalitarisme og ufred. EU er som sådan en rolle model for demokrati og fredelig sameksistens. Danmark ønsker derfor, at EU skal stå i spidsen for at fremme frihed, demokrati og menneskerettigheder. Det kræver, at EU aktivt bruger sin politiske og økonomiske vægt og alle relevante instrumenter.

De ændrede globale magtstrukturer betyder, at vi i stigende grad skal bruge vores medlemskab af EU til at påvirke globale dagsordner. Et aktivt engagement i EU giver Danmark mere indflydelse end vores størrelse tilsiger. Kommissionen og de øvrige EU medlemslande er Danmarks nærmeste internationale samarbejdspartnere. EU er verdens største udviklingspolitiske aktør og har global tilstedeværelse. Men EU har ikke den tilsvarende indflydelse. Det skal der gøres noget ved.

Danmark vil styrke EU's rolle som global aktør i det internationale samarbejde. EU skal påtage sig et større ansvar for fattigdomsbekæmpelse og global bæredygtig udvikling. EU skal gå forrest for at nå de internationale mål om mere og bedre udviklingsbistand. Alle medlemslande skal leve op til EU's målsætninger herom.

Danmark vil præge EU's udviklingspolitiske dagsorden. Vi vil arbejde sammen med andre medlemslande om at fremme danske synspunkter og tilgange til udviklingssamarbejde i EU. Danmark vil arbejde for at styrke samarbejdet mellem udviklingskommissæren og de øvrige kommissærer. Og vi vil arbejde for, at EU kan agere som en effektiv og relevant udviklingsaktør på landeniveau.

Danmark vil også fremme en mere effektiv administration af EU's udviklingssamarbejde og sætte fokus på kvalitet og resultater – både i Kommissionen og medlemslandene. EU skal være den mest effektive udviklingsaktør. Der er et markant potentiale for at gøre indsatsen mere koordineret og sikre en mere hensigtsmæssig arbejdsdeling. Det gælder både arbejdsdeling på tværs af partnerlande og i de enkelte partnerlande. Danmark er parat til at fokusere sin tilstedeværelse og tilpasse indsatser i lyset af en mere fælles tilgang i EU.

Både Danmark og EU står stærkest, når EU agerer samlet udadtil. Kommissionens og medlemslandenes politikker, instrumenter og udviklingsindsatser skal trække i samme udviklingsvenlige retning. Lissabon-traktaten og EU's fælles udenrigstjeneste samler EU's forskellige instrumenter og giver et godt grundlag særligt med hensyn til udenrigspolitik, sikkerhedspolitik og udviklingspolitik.

2.3. Partnerlande

Danmark skal fortsat have et globalt udviklingspolitisk engagement. Udviklingsbehov og udfordringer varierer fra region til region og mellem lande i de enkelte regioner. Hovedparten af dansk udviklingsbistand vil fortsat gå til Afrika, hvor udviklingsbehovet er størst.

De lande, Danmark er engageret i med et langsigtet perspektiv og med politisk og finansiel tyngde, vil blive betragtet som partnerlande. Det vil også omfatte tidligere

programsamarbejdslande, hvor partnerskabet har været udformet på én bestemt måde. Der skal være fleksibilitet til at udvikle engagementet, så det løbende svarer til udfordringerne.

Danmark skal ikke sprede sit engagement på for mange lande. Resultater og gennemslagskraft kræver fokusering i form af et større engagement i et mindre antal lande. Vi vil derfor fokusere på et begrænset antal partnerlande.

Valg og fravalg af partnerlande er altid en politisk beslutning. Udviklingsbehov, relevans, effekt og resultater vil blive vurderet. Vurdering af mulighederne for at etablere partnerskaber med aktører, der kan og vil skabe forandring og sikre bæredygtighed i resultaterne vil også indgå.

Vi vil sammen med partnerlandene nøje følge udviklingen over tid, og vi vil sætte mål for partnerskaberne. Det vil ske med udgangspunkt i forskellige indikatorer for at måle fremdrift og for at se, hvordan vi bidrager til at skabe forandring. Det vil være et vigtigt redskab i dialogen med vores partnerlande.

Danmark vil styrke regionalt samarbejde mellem udviklingslandene og arbejde med udvikling i partnerlandene i et regionalt perspektiv. Danmark vil støtte partnerlandenes regionale engagement og de relevante regionale organisationer. Det giver bedre betingelser for økonomisk vækst og samhandel og for politisk samarbejde om løsning af grænseoverskridende udfordringer.

Et engagement tilpasset det enkelte land

Det samlede danske engagement skal målrettes, så det bedst muligt understøtter udviklingen i det enkelte land. Derfor skal det være tilpasset nationale og regionale forhold. Danmark vil ikke være engageret på samme vis og med samme instrumenter i alle lande. Engagementet i lande med svage eller undertrykkende statsstrukturer, konflikter eller sult vil være forskelligt fra engagementet i lande med gode fremskridt i bekæmpelse af fattigdom, hvor regeringerne er legitime og ansvarlige over for landets borgere og tager ejerskab for egne udviklingsprocesser.

Danmark vil løbende vurdere forudsætningerne for det enkelte samarbejde og tilpasse indsatserne herefter. Et partnerskab med landets regering vil være udgangspunktet. I enkelte tilfælde vil det i kortere eller længere perioder ikke være muligt eller ønskeligt at arbejde sammen med landets regering. Det kan være hvis ikke-demokratiske kræfter pludselig kommer til magten eller den siddende regering udvikler sig i markant ikke-demokratisk retning. Her vil partnerskaber med ikke-statslige eller internationale aktører være udgangspunktet for Danmarks engagement. Et samarbejde, der tilpasses omstændighederne, giver fortsat mulighed for indflydelse til fordel for de mennesker, hvis frihed og levevilkår vi ønsker at forbedre. Hvis udviklingen i et land over længere tid går i en markant negativ retning, hvis vores krav om ændringer konsekvent overhøres og hvis

Principper for engagement i partnerlande

- **Udviklingsbehov** – vurderes ud fra en bred forståelse af fattigdom, frihed, sårbarhed og bæredygtig udvikling. Behov kan være kortsigtede eller langsigtede.
- **Relevans** – vurderes i forhold til de behov og udfordringer, som landet står overfor, herunder i form af ufrihed, ustabilitet og skrøbelighed over for konflikt og de effekter, det kan have på nabolande og den øvrige verden. Danske interesser i engagementet vil indgå i vurderingen.
- **Effekt og resultater** – vurderes ud fra mulighederne for, at Danmark kan gøre en forskel og være med til at skabe resultater. Centrale aktørers vilje til at forandre sig, efterspørgsel efter danske kompetencer og andre donorer engagement og mulighederne for international arbejdsdeling vil indgå i vurderingen. Risici ved engagement vil indgå som faktor i tilrettelæggelse af engagement og ikke i udgangspunktet afskære et potentielt engagement.

*CASE: ZIMBABWE vi
trak os ud og er nu
tilbage. NEPAL vi
tilpassede uden at
trække os ud.*

mulighederne for at imødegå udviklingen svinder, vil Danmark være parat til at sige fra. Vi vil i videst muligt omfang koordinere reaktioner på en negativ udvikling i et partnerland med andre donorer - i særdeleshed andre EU-lande.

Langsigtede partnerskaber er udgangspunktet for Danmarks engagement. Det skaber størst troværdighed og giver de bedste muligheder for at skabe resultater. Danmark vil også have fleksibilitet til at kunne yde en hurtig og kortsigtet indsats i enkelte lande. Det kan være for at reagere på en pludseligt opstået eller truende konflikt, katastrofe eller en aktuel mulighed for at skabe forandring. I skrøbelige stater er behovet for fleksible indsatser særlig stort samtidig med, at der er behov for en langsigtet indsats, så landene kan blive mere robuste og tage vare på egen udvikling.

2.4. Effektivt og fokuseret udviklingssamarbejde, der skaber resultater og bedre arbejdsdeling

Danmark og udviklingslandene har krav på mest mulig udvikling for hver bistandskrone. Det kræver en effektiv udviklingsbistand, der skaber resultater. Danmark vil derfor bygge på internationale principper om effektiv udviklingsbistand, såsom Paris-erklæringen og Accra-handlingsplanen samt principperne for god humanitær donoradfærd. Dette vil ske i tæt dialog med partnere.

Bedre resultater kræver et mere fokuseret samarbejde og større international arbejdsdeling. Danmark vil derfor fokusere sit udviklingspolitiske engagement på landeniveau på få udvalgte udfordringer defineret i samarbejde med lokale partnere og andre udviklingsaktører. Danmark vil gå forrest på udvalgte områder, mens vi vil overlade det til andre at bidrage på andre områder. For at sikre større effekt af den danske bistand, vil vi støtte færre, men større programmer i hvert partnerland, og vi vil fokusere den multilaterale bistand på færre organisationer. Valg af indsatsområder vil tage udgangspunkt i lokale behov og danske politiske prioriteter samt bygge på danske kompetencer. Danmark vil arbejde for øget arbejdsdeling mellem alle udviklingsaktører. EU har her en særlig rolle at spille. Danmark vil også sammen med andre progressive lande gå i spidsen for at fremme arbejdsdeling mellem alle udviklingsaktører. Øget arbejdsdeling giver ikke alene en mere effektiv udnyttelse af den samlede udviklingsbistand. Det bidrager også til, at udviklingslandene undgår for mange aktører med forskellige interesser og krav.

Danmark vil arbejde med de demokratiske kræfter i partnerlandene. Vi vil styrke et demokratisk ejerskab i partnerlandene, der sikrer aktiv involvering af befolkning, parlamenter, civilsamfundsorganisationer og andre ikke-statslige aktører i den politiske dialog om landets udvikling. Landenes regeringer skal stå til ansvar over for landets egne borgere og ikke kun over for internationale donorer.

Ejerskab i det lokale samfund og regering er afgørende for effektivt udviklingssamarbejde og bæredygtige resultater. Løsninger skal skabes lokalt og være en integreret del af landenes egen udviklingsdagsorden. Danmark skal sammen med andre udviklingsaktører tilpasse sig udviklingslandenes prioriteter, strategier og systemer for at understøtte det lokale ejerskab. Der skal være forudsigelighed i vores prioriteter og bistandsmidler, og der skal være gennemsigtighed i beslutninger, krav og konsekvenser. Danmark vil være åben over for partnerlandenes regeringer, parlamenter og befolkning om forvaltningen af den danske udviklingsbistand og tage medansvar for resultaterne af den.

Resultater skal dokumenteres og kommunikeres

Udviklingsresultater skal dokumenteres, evalueres og kommunikeres. Viden om, hvad der virker og ikke virker giver mulighed for løbende at forbedre vores engagement. Og det giver en basis for åben kommunikation om udviklingssamarbejdet.

Danmark vil videreudvikle måling af resultater. Udviklingssamarbejdet handler ikke bare om bygning af brønde og retssale, men også om mindre håndfaste og målelige forandringer, såsom opbygning af myndighedernes kapacitet til at levere serviceydelser, større anerkendelse af kvinders rettigheder og fremme af forsoning i konfliktområder. Resultaterne skal afspejle den samlede indsats, som skabes i samarbejde med partnerlandet og andre udviklingsaktører, snarere end den afgrænsede danske indsats. Den interne læring skal styrkes gennem forskning og evaluering. Og denne viden skal bruges i planlægning af nye indsatser samt i oplysning om udviklingssamarbejdet. Danmark vil øge samarbejdet med andre nationale og internationale aktører og institutioner om dokumentation af resultater og udveksling af viden.

Fra dansk side vil vi fortsat sikre en solid kommunikation om resultaterne af det internationale udviklingssamarbejde for at fastholde og udbygge den folkelige forankring. Den brede folkelige og politiske opbakning skaber et robust grundlag for vores udviklingspolitiske engagement og gør det muligt at tage de risici, der skal til for at skabe bæredygtige resultater. Derfor vil vi kommunikere åbent og troværdigt om resultaterne og om udviklingsproblematikker generelt.

Danmark skal gennem bl.a. public diplomacy fortsat udbrede kendskabet til vores udviklingsengagement internationalt såvel som lokalt i udviklingslandene. Danmarks aktive udviklingspolitik er en vigtig del af vores internationale engagement. Det giver os en styrket profil og position i international sammenhæng, som vi aktivt skal anvende til at søge indflydelse.

2.5. Sammenhængende dansk politik for udvikling

Udviklingspolitik og bistand alene er ikke tilstrækkeligt for at bekæmpe fattigdom og fremme social, økonomisk og miljømæssig bæredygtig udvikling. Udviklingsbistanden er kun en del af de samlede kapitalstrømme til udviklingslande. Borgernes egne indtægter suppleres af overførsler fra familiemedlemmer, der arbejder i udlandet. Handel, udenlandske investeringer og andre kapitaloverførsler understøtter udviklingen af erhvervslivet. Udviklingslandene bliver samtidig i stadig større grad en del af en globaliseret verden, hvor andre landes politikker i højere grad påvirker deres muligheder for udvikling. En styrket dansk indsats handler derfor ikke alene om bedre udviklingsbistand, men i høj grad om at styrke det samlede danske engagement, der berører udviklingslandene.

Danmarks udgangspunkt for at skabe øget sammenhæng mellem alle de dele af dansk politik, der relaterer sig til udviklingslandene er godt. Vi vil bygge på de eksisterende strukturer for koordination og f.eks. samtænkning mellem civile og militære indsatser, ligesom vi vil bygge videre på de positive erfaringer med at skabe sammenhæng mellem udviklingspolitikken og andre politikområder, der allerede er indhøstet.

Styrket sammenhæng mellem relevante politikker

En lang række danske politikområder kan have konsekvenser - positive som negative - for udvikling. Det er alt fra forsvars- og sikkerhedspolitik, handelspolitik, erhvervs politik, arbejdsmarkedspolitik til landbrugspolitik, skattepolitik, miljø-, klima- og energipolitik.

Manglende sammenhæng mellem politikker og instrumenter kan underminere indsatsen for at bekæmpe fattigdom og skabe bæredygtig udvikling. Danmark vil derfor styrke sammenhængen mellem relevante danske politikker og instrumenter, så vi opnår en større synergi til fordel for udvikling.

Danmark vil også bidrage til bestræbelserne på at styrke sammenhængen mellem EU's politikområder og instrumenter til fordel for udviklingen i verdens fattigste lande. Danmark vil støtte EU's ambitiøse indsats på området og arbejde tæt sammen med Kommissionen og de øvrige medlemslande med udgangspunkt i allerede aftalte prioriteter for indsatsen. Her vil bl.a. være fokus konsekvenserne for udviklingslandene på områder som handel og finansiering, fødevarerforsyningssikkerhed, klimaforandringer, sikkerhed og migration.

Styrket sammenhæng mellem udviklingspolitiske instrumenter

Danmark vil i sit engagement anvende alle relevante instrumenter i udviklingspolitikken for at skabe resultater. Det gælder politisk dialog, multilaterale og bilaterale udviklingsindsatser såsom sektorprogrambistand og budgetstøtte, handels- og kommercielt samarbejde, humanitær bistand, og civilsamfundsstøtte.

Sammenhængen mellem de forskellige udviklingspolitiske instrumenter skal styrkes – under respekt for de enkelte instrumenters mål, principper og virkemidler. Danmark vil bl.a. afhjælpe de underliggende årsager til sårbarhed ved at kæde nødhjælp og udvikling tættere sammen. Vi vil styrke vores indsats i partnerlande ved at kombinere denne mere systematisk med en multilateral politisk indsats og omvendt.

Anvendelse af danske kompetencer i arbejde for udvikling

Danmark vil bygge sit udviklingspolitiske engagement på sine kompetencer inden for udvikling. Danmark er en anerkendt og respekteret aktør i det internationale udviklingssamarbejde, og dansk udviklingsbistand bliver ofte fremhævet blandt verdens bedste. Danmark ses som en partner, der er troværdig og åben i samarbejdet med udviklingslandene.

CASE: eksempel på vigtigheden af andre politikker for udvikling, f.eks. handelspolitik, landbrugspolitik/subsidier, fødevarer, og miljø/klima politik samt remitter/migration

Danske kompetencer udspringer af både den måde, vi har organiseret vores samfund på og mere specifikke erfaringer inden for forskellige sektorer. Demokrati, individuel frihed, åbenhed og ligestilling er danske kerneværdier og vores eget arbejde på disse områder giver os erfaringer, vi kan dele med andre. Danmarks aktive foreningsliv viser nytten af at fremme et stærkt civilsamfund. Og dansk erhvervsliv har stærke kompetencer inden for eksempelvis miljø, energi og landbrug. Som et lille land med stor international handel, kender vi vigtigheden af løbende at tilpasse sig skiftende markeder, sikre ordentlige arbejdsforhold og social ansvarlighed samt at satse på innovation og teknologiudvikling. Dansk forskning er internationalt anerkendt og bidrager til nye, vidensbaserede løsninger.

Danske kompetencer skal arbejde for udvikling. Det tætte og strategiske samarbejde med repræsentanter fra offentlige myndigheder, civilsamfundet, erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter og uddannelses- og forskningsinstitutioner vil blive udbygget i de kommende år.

CASE: RISØ/UNEP-samarbejde om energi eller polititræning ved dansk politi

Kapitel 3. Frihed, demokrati og menneskerettigheder

Danmark vil:

- Styrke det internationale samarbejde for at fremme frihed, menneskerettigheder, demokrati, god regeringsførelse og korruptionsbekæmpelse
- Sætte respekt for menneskers frihed og rettigheder, samt demokratisk udvikling højt på dagsordenen for dialogen med udviklingslandene
- Styrke indsatserne til opbygning af frie, demokratiske samfund, der baserer sig på retsstatsprincipper, lige rettigheder for alle, åbne politiske processer og folkelig deltagelse og en effektiv og ansvarlig offentlig sektor
- Styrke uafhængige og mangfoldige civilsamfund i udviklingslandene og støtte civilsamfundsorganisationer, der arbejder for åbne samfund, menneskerettigheder og demokrati.
- Bekæmpe korruption i alle former og på alle niveauer i samfundet

Fremme af frihed, menneskerettigheder og demokrati er fundamentale værdier og målsætninger i sig selv. Anerkendelse af individets rettigheder er samtidig grundlaget for frihed, retfærdighed og fred i verden. Det er afgørende elementer i at bekæmpe fattigdom og sikre varig udvikling. Demokratiske samfund, baseret på retsstatsprincipper og respekt for menneskerettighederne, giver det enkelte menneske frihed fra diskrimination og overgreb og lige muligheder for frit at ytre sig, bestemme over sit eget liv og deltage i samfundet.

Internationalt samarbejde skal fremme fælles normer

Menneskerettighederne er universelle værdier, der giver det enkelte menneske grundlæggende rettigheder og friheder. Menneskerettighederne er et ideelt udgangspunkt for globalt samarbejde og dialog. Danmark vil styrke internationale og regionale institutioner og fora, der har mandat til at beskytte og fremme menneskerettighederne. Danmark vil i FN og andre normsættende fora fremme menneskerettigheder og demokrati og sikre fælles høje standarder for god regeringsførelse og korruptionsbekæmpelse. Det skal bl.a. ske i tættere samarbejde med lande, der deler vores demokratiske værdisæt. Vi vil gå i kritisk dialog med regeringer, civilsamfund og andre ikke-statslige aktører og imødegå forsøg på at udvande eksisterende forpligtelser. Et tæt EU-samarbejde vil her være væsentligt.

En offensiv indsats for menneskers frihed og rettigheder

Danmark vil gå i spidsen, når det gælder respekt for menneskers frihed og rettigheder og fremme af demokratisk udvikling. Disse rettigheder skal respekteres, og regeringers manglende efterlevelse skal have konsekvenser. I tilfælde af systematiske menneskerettighedskrænkelser i et partnerland, vil vi foretage en konkret vurdering af, hvordan situationen bedst og mest effektivt forbedres med dialog og samarbejde som de primære redskaber. I tilfælde, hvor dialog ikke fører til en forbedring af menneskerettighedssituationen, kan det være nødvendigt med andre midler, f.eks. at omlægge den danske bistand, så støtten primært går til ikke-statslige kræfter, der arbejder for

en forbedring af menneskerettighedssituationen i landet. I yderste konsekvens kan det blive nødvendigt at afbryde samarbejdet.

Gennem udviklingssamarbejdet vil vi fremme samarbejdspartneres vilje og evne til at efterleve de menneskeretlige forpligtelser og støtte lande, der har vilje, men ikke kapacitet til at sikre borgerne grundlæggende rettigheder og friheder. Danmark vil styrke de grundlæggende principper for retsstaten og bidrage til at opbygge velfungerende retssystemer i partnerlandene. Nem og sikker adgang til retssystemet er fundament for økonomisk velstand i et samfund - og skal derfor øges for alle i samfundet. Der skal sikres lige rettigheder for fattige og marginaliserede grupper, herunder oprindelige folk. Men det er ikke nok. De skal også kende deres rettigheder og have mulighed for at gøre krav på dem. Det vil Danmark bidrage til. Vi vil også yde støtte til lokale, nationale og regionale menneskerettighedsinstitutioner og civilsamfundsorganisationer, der arbejder for åbne samfund, menneskerettigheder og demokrati.

Åbne, frie og demokratiske samfund

Der er flere erklærede demokratier end nogensinde før, men demokratiske institutioner sikrer ikke i sig selv et velfungerende demokrati. Demokrati er også et spørgsmål om mindretalsbeskyttelse og inddragelse i de politiske processer. Danmark vil bidrage til at styrke demokratiske samfund, hvor de politiske processer er åbne og giver plads til, at alle mennesker frit kan deltage og ytre sig på lige vilkår. Hvor retsstatsprincipper og god regeringsførelse hersker, og hvor korrupsion ikke accepteres. Alle borgere skal have frihed til og mulighed for at deltage i de politiske processer, vælge deres ledere og holde disse til ansvar. Politiske partier skal styrkes, så de kan varetage deres demokratiske funktioner og repræsentere befolkningen. Politiske partier er vigtige for at kanalisere borgernes ønsker og krav til regeringen. Civilsamfund, frie medier og folkelig deltagelse er afgørende for at styrke fattige og marginaliserede menneskers stemme i samfundet.

En stemme til fattige og marginaliserede mennesker

Civilsamfundet kan understøtte det enkelte menneskes frihed og mulighed for at organisere og ytre sig frit og formulere krav og forventninger til regeringer, myndigheder og andre. Danmark vil støtte opbygningen af stærke, uafhængige og mangfoldige civilsamfund. Civilsamfundet skal sikres en stærk stemme såvel i udviklingslandene som regionalt og internationalt gennem forbedring af arbejdsbetingelserne og ved konkret støtte til civilsamfundsorganisationer. Civilsamfundet kan påvirke de politiske beslutningsprocesser til fordel for fattige, afmægtige og marginaliserede mennesker, og i forhold til vigtige emner for samfundet som demokratisering, individers frihed og rettigheder, ligestilling og fredelig konfliktløsning. Dermed sikres en bred folkelig deltagelse og den folkelige kontrol med samfundsudviklingen, der er helt centralt i demokratiske samfund.

Effektiv og ansvarlig regeringsførelse

God regeringsførelse er afgørende for at skabe gunstige rammevilkår for den private sektor og effektiv levering af serviceydelser. Kvaliteten af den offentlige sektor, forvaltningen af samfundets ressourcer og mulighederne for at investere i uddannelse, sundhed og infrastruktur er afgørende for at bekæmpe fattigdom og fremme bæredygtig udvikling. Danmark vil bidrage til at forbedre regeringsførelsen i partnerlandene. Den offentlige sektor skal kunne dække befolkningens basale behov og skabe de nødvendige rammer for vækst og udvikling og et friere samfund. Vi vil styrke decentralisering, forvaltning af samfundets ressourcer samt skattesystemerne, så den offentlige sektor mere effektivt kan levere serviceydelser til befolkningen. Myndigheder er til for borgerne og skal stå til ansvar over for parlament og ultimativt befolkning. Danmark vil derfor sætte fokus på gennemsigtighed, ansvarlighed og uafhængig kontrol. Vi vil arbejde for, at parlamenter, borgere, civilsamfund, den private sektor og medier får bedre adgang til information og dermed bedre muligheder for

demokratisk kontrol. Større offentlighed om lovgivning, offentlige udgifter og administrative procedurer giver den enkelte borger bedre muligheder for at kræve sine rettigheder og holde politikere og embedsmænd ansvarlige, hvis der sker misbrug af magt eller offentlige midler.

Korruption skal bekæmpes

Danmark kan og vil ikke acceptere korruption – alle mennesker har ret til at leve i frihed fra korruption. Vi vil derfor bekæmpe korruption i alle former og på alle niveauer. Korruption er gift for udvikling, rammer de fattigste hårdest og reducerer statens legitimitet. Korruption underminerer den offentlige sektors virke, afskrækker investorer og hæmmer økonomisk vækst. Danmark vil holde myndighederne i partnerlandene ansvarlige, og vi vil støtte internationale og nationale institutioner i at bekæmpe korruption. Vi vil kræve indsatser, der kommer korruptionen til livs. Og vil være med til at sikre, at korruption får de nødvendige konsekvenser. Vi vil også have øje for korruptionens politiske, økonomiske og sociale årsager for fremadrettet at reducere korruption i partnerlandene. Et kollektivt pres fra EU for forandringer vil i mange sammenhænge være afgørende for varige resultater.

I samarbejde med partnerlandene vil vi følge udviklingen inden for menneskerettigheder, demokrati, god regeringsførelse og korruption tæt. Vi vil nøje følge landenes fremskridt inden for eksempelvis politiske rettigheder, retsstatsprincipper og korruptionsbekæmpelse og sætte mål for udviklingen på områderne.

Kapitel 4. Vækst og beskæftigelse

Danmark vil:

- Arbejde for øget frihandel, markedsadgang for udviklingslandene og bedre integration i den globale økonomi.
- Støtte partnerlande i etablering af rammerne for en markedsbaseret økonomisk vækst med fokus på beskæftigelse.
- Fremme udviklingslandenes adgang til ny teknologi og innovation
- Arbejde med alle led fra produktion til forarbejdning, så der skabes arbejdspladser og en mere alsidig produktion i partnerlandene.
- Styrke skattesystemer, så udviklingslandene på sigt bliver i stand til selv at finansiere udvikling
- Bidrage til sikkerhedsnet, der giver de fattigste mulighed for at forbedre egne levevilkår.

Økonomisk vækst og beskæftigelse er en forudsætning for fattigdomsbekæmpelse. Det er aldrig lykkedes noget land at bekæmpe fattigdom uden vedvarende økonomisk vækst. Udviklingslandene fremhæver selv indsatser for at skabe økonomisk vækst som det afgørende for at løfte mennesker ud af fattigdom. Fattigdom bekæmpes kun gennem en bredt funderet vækst, som fører til mere beskæftigelse. Beskæftigelse, der skaber indkomster til de fattigste, så væksten ikke kun kommer en lille elite til gode. Økonomisk vækst, der er holdbar også på langt sigt, skabes bedst af det private initiativ i samfund, der understøtter virkelyst, kreativitet og iværksætterier. Fattige skal have mulighed for og frihed til selv at udnytte deres ressourcer og tage hånd om egen skæbne. Danmark vil derfor sætte særligt fokus på at fremme markedsbaseret økonomisk vækst og beskæftigelse, bl.a. gennem en markant forøgelse af støtten til udvikling af den private sektor i udviklingslandene. Indsatserne vil især bygge på Afrikakommissionens anbefalinger.

Udviklingslandenes markedsadgang og integration i den globale økonomi skal øges

Afrikakommissionens fem initiativer:

- Oprette en milliard-fond, der skal yde lån til små- og mellemstore virksomheder i Afrika.
- Søge at sikre adgang til energi på lokalt niveau.
- Skabe et indeks, der måler Afrikas konkurrenceevne på det globale marked.
- Støtte unge afrikanske entreprenører
- Gøre universitetsuddannelser mere erhvervsrettede indenfor landbrug, og forbedre erhvervsfaglige uddannelser for at få flere i arbejde.

Samfund og individer har altid baseret deres velfærd og velstand på handel og økonomisk samkvem. Det er grundlaget for økonomisk udvikling. Danmark er derfor modstander af toldbarrierer, handelsforvridende subsidier og andre former for protektionisme, der forhindrer, at udviklingslandenes produkter får effektiv adgang til globale markeder. International handel og specialisering er en afgørende forudsætning for økonomisk vækst. Handelspolitik og udviklingspolitik skal derfor spille sammen. Danmark vil gennem EU arbejde for regelbaserede, gennemsigelige og liberale handelsregimer, som imødekommer de fattigste landes behov og

særlige udfordringer. Danmark vil samtidig støtte partnerlande i at opfylde eksempelvis standarder og kvalitetskrav, så de kan konkurrere på internationale markedsvilkår.

Velfungerende lokale og regionale markeder er vigtige skridt på vejen mod større integration i den globale økonomi, og der er et stort potentiale i at liberalisere handlen regionalt. Øget regional integration vil skabe større hjemmemarkeder og øge regioners konkurrenceevne på de globale markeder, men i dag er den lokale samhandel mellem for eksempel afrikanske lande meget begrænset. Danmark vil derfor, særligt i Afrika, opprioritere arbejdet med at fremme regionale frihandelsinitiativer såsom det østafrikanske fællesskabs bestræbelser for at skabe et fælles regionalt marked gennem bl.a. forenkling af regler og foranstaltninger for fremme af import og eksport.

EU's økonomiske partnerskabsaftaler med en række udviklingslande bidrager også til at fremme landenes bæredygtige udvikling og fattigdomsbekæmpelse gennem øget handelssamarbejde. Danmark vil medvirke til, at aftalerne er i overensstemmelse med landenes udviklingsbehov og interesser. Vi vil arbejde for, at udviklingslandenes produkter får øget adgang til markeder i OECD-landene og til de nye store vækstmarkeder.

Lokale rammer skal understøtte økonomisk vækst

Økonomisk vækst drevet af den private sektor kræver, at det er attraktivt at investere og drive virksomhed i et land – også for udenlandske investorer. Det forudsætter, at der er økonomisk stabilitet og frihed, retssikkerhed, en ansvarlig og effektiv offentlig sektor, tilstrækkelig infrastruktur og en sund, veluddannet arbejdskraft. Danmark vil i dialogen med det enkelte partnerland fokusere på, hvor udfordringerne for den private sektor er størst. Det kan være manglende adgang til finansielle ydelser, utilstrækkelig infrastruktur, ustabil energiforsyning, lav kapacitet til at udnytte ny forskning og teknologi, eller manglende håndhævelse af lovgivning og privat ejendomsret.

Fremme og håndhævelse af privat ejendomsret eller brugsret er afgørende for den enkeltes incitament til at investere i jord og anden ejendom. Det er samtidig en forudsætning for den enkelte borgers adgang til kredit. Når den enkelte får mulighed for at stille sin ejendom som sikkerhed for et lån, frigøres ressourcer til at investere fremadrettet og derved øge produktiviteten. Adgang til et velfungerende, ukorrumpert og upartisk retssystem gør det mere attraktivt at operere i den formelle økonomi, hvor det at kunne gå rettens vej og løse konflikter, er med til at frigøre et ellers uudnyttet potentiale. Når en større del af befolkningen flyttes ud af den uformelle og ind i den formelle økonomi øges beskatningsgrundlaget. Dermed er flere med til at bidrage til landets udvikling.

Den private sektor omfatter mange aktører, herunder landbruget og private produktions- og servicevirksomheder. Kommercielle offentlige virksomheder og offentlig-private partnerskaber kan også spille en produktiv rolle. Fælles er, at de fungerer på markedsvilkår og trives bedst i et sundt erhvervsklima. Der skal være åben dialog mellem den private sektors organisationer og det offentlige i udviklingslandene. Danmark lægger vægt på, at arbejdstagerrettigheder respekteres. Her er ILO blandt de vigtige internationale aktører.

Vi vil følge og måle fremskridt i forhold til at skabe gunstige rammer for økonomisk vækst. For eksempel vil vi sammen med partnerlandene måle konkurrencedygtigheden med fokus på unødvendigt bureaukrati og korrupcion.

Ny teknologi og innovative partnerskaber

Danmark vil fremme innovation og innovative partnerskaber mellem forskellige danske offentlige og private aktører, der kan bidrage til kapacitetsopbygning, vidensbaserede løsninger samt produktion i udviklingslandene. Danmark vil styrke udviklingslandenes muligheder for at anvende ny teknologi og innovative løsninger. Adgang til teknologi og

innovation kan hjælpe udviklingslandene til at springe udviklingstrin over. For eksempel har Grundfos Lifelink introduceret en innovativ vandforsyningsløsning, hvor fattige i landområder i udviklingslande får adgang til rent vand og inddrages som partnere i salg og distribution af vandet. Lifelink-løsningen består af en pumpe drevet af solpaneler kombineret med en lagertank til vandet samt et betalingssystem, der fungerer ved hjælp af mobiltelefoner og dataoverførsel.

Dansk udviklingsbistand skal ikke bindes til danske virksomheder, men partnerskaber med dansk erhvervsliv tilskynder investeringer i udviklingslandene og giver udviklingslandene adgang til ny viden og teknologi, for eksempel inden for landbrug og grøn vækst. Gennem samarbejde mellem danske virksomheder og virksomheder i udviklingslandene kan vi aktivt fremme, at danske virksomheder etablerer sig i udviklingslandene og her påtager sig et samfundsansvar. Det kræver risikovillighed og et langsigtet engagement. I partnerskab kan danske virksomheder og virksomheder i udviklingslandene fremme principperne om ansvarlig virksomhedsdrift. Ved at indarbejde arbejdstagerrettigheder og menneskerettigheder, miljø og antikorrupsion i deres forretning påtager de sig et samfundsansvar og bidrager til en bæredygtig udvikling, samtidig med at de forbedrer konkurrenceevnen. Danske forsknings- og uddannelsesinstitutioner kan bidrage på områder, hvor dansk forskning har høj international standard, f.eks. til at bringe forskningsresultater i anvendelse i udviklingslandene.

Produktion og forarbejdning skaber arbejdspladser

Danmark vil understøtte, at produktionen i udviklingslandene gøres mere alsidig og at varer i højere grad forarbejdes før de eksporteres. Det vil give arbejdspladser og øgede indkomster, samt mindre afhængighed af import. En økonomisk vækst, der er bredere funderet, er mindre sårbar over for globale prisudsving på enkelte varer.

Stadigt flere fattige bor i byerne. Både højere produktivitet i landbruget og en forøgelse af beskæftigelsen i byerne er derfor nødvendig for at reducere fattigdom. Et særligt dansk fokus vil være at fremme beskæftigelse for de store ungdomsårgange, især i Afrika, og deriblandt også skabe alternativer til migration, herunder illegal migration.

CASE, der illustrerer indsatsen med værdikæder i landbrugssektoren

Danmark vil arbejde med alle led i produktionen – "fra jord til bord". Vi vil arbejde for, at der skabes værditilvækst i alle led af kæden mellem producent og forbruger og fokusere vores indsats på de brancher, der har det største udviklingspotentiale. I mange udviklingslande er potentialet for fattigdomsorienteret økonomisk vækst størst inden for landbrugs- og agroindustrien. Fattige jordbrugere skal kædes sammen med forarbejdningsvirksomheder og have adgang til ny viden og teknologi, kredit og servicevirksomheder for at kunne commercialisere deres produktion og øge deres indkomster. Afhængig af lokale forhold vil andre brancher også kunne bidrage med vigtig beskæftigelse. Produktions- og servicevirksomheder skal have adgang til finansielle ydelser og markedsinformation for at kunne investere og udvikle sig og derved skabe flere arbejdspladser.

CASE: EU sætter fokus på fødevarerforsyningsikkerhed i internationale fora og i det konkrete samarbejde. Sidstnævnte inkluderer bl.a. EU's samarbejde med Den Afrikanske Union om fremme af afrikansk landbrug etableringen af den europæiske fødevarerfacilitet og det vigtige igangværende arbejde i EU med kohærens og en sammenhængende EU politik for støtte til udviklingslandenes udfordringer på landbrugs- og fødevarerområdet.

Højere produktivitet og bedre udnyttelse af ressourcerne i landbruget vil også bidrage til øget fødevarerforsyningsikkerhed og dermed mindske

risikoen for fødevarer mangel og sult. Danmark vil derfor internationalt og i partnerlandene arbejde for at skabe gunstige vilkår for udbygning af fødevarerproduktion og distribution.

Økonomisk vækst skal finansiere udvikling

Økonomisk vækst øger skattegrundlaget i det enkelte land. Det skal udnyttes til at finansiere bedre udvikling for landets borgere. Danmark vil støtte opbygningen af mere effektive skattesystemer, så partnerlandene bliver i stand til på sigt selv at finansiere offentlige udgifter til blandt andet sundhed, uddannelse, infrastruktur, vand og sanitet. Et større skattegrundlag skaber også mulighed for tiltag, der kommer de fattigste til gode. Midler, der illegalt unddrages beskatning, skal opfanges og indgå i landenes egen finansiering af udvikling. Indtægter fra udvinding af naturressourcer skal komme hele samfundet til gode. Danmark vil støtte internationale tiltag til at modvirke skattely og illegale finansielle overførsler.

Der skal tages hånd om de mest sårbare

En stor del af de fattigste på kloden har ikke de nødvendige ressourcer til at tage del i den økonomiske vækst eller ikke den nødvendige frihed til at gribe en mulighed for at forbedre egne levevilkår. Disse mennesker skal ikke lades i stikken. Danmark vil bidrage til sikkerhedsnet, der tager udgangspunkt i at give de fattigste nogle redskaber til at forbedre deres egen situation. Det giver bedre mening at give såsæd og gødning til udsatte bønder frem for alene at give fødevarehjælp. Danmark vil også arbejde for, at der udvikles forsikringsordninger, der for eksempel mindsker risikoen ved at specialisere sin produktion, hvis høsten slår fejl.

Kapitel 5. Ligestilling

Danmark vil:

- Være helt i front i det internationale arbejde for ligestilling
- Fokuserer på ligestilling i dialogen og samarbejdet med partnerlandene
- Arbejde særligt på at styrke kvinders frihed, rettigheder og økonomiske muligheder
- Øge indsatsen for at fremme seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder, og styrke fokus på befolkningstilvækst
- Styrke indsatsen for kvinders muligheder for adgang til uddannelse og sundhedsydelser
- Sikre bedre beskyttelse af kvinders rettigheder i konflikt- og genopbygningssituationer og fremme kvinders deltagelse i fredsopbygning

Ligestilling mellem kønnene er en fundamental rettighed, der ikke kan gradbøjes. Ligestilling er samtidig afgørende for udvikling. Kvinder har ressourcer, som skal sikres bedre muligheder for at udfolde sig. Det kræver, at kvinder får samme rettigheder, muligheder og indflydelse som mænd. Kvinder skal have samme adgang til f.eks. demokratiske og finansielle institutioner, sundhedsydelser, uddannelse og arbejdsmarked som mænd. På den måde får kvinder større frihed til selv at bestemme over egen situation. Særligt vil Danmark ikke gå på kompromis med, at kvinder skal have ret til at vælge, hvor mange børn de får, hvornår og med hvem.

Danmark vil øge den globale opmærksomhed på ligestilling og stå i spidsen for at fremme ligestilling og kvinders frihed, rettigheder og muligheder. De globalt forankrede forpligtelser og normer vedrørende ligestilling bør være udgangspunkt for dialog på globalt såvel som nationalt plan.

Der er sket mange fremskridt på ligestillingsområdet i de senere år. Særligt i forhold til pigers adgang til uddannelse. Men der er stadig lang vej igen, når det gælder retslig, økonomisk og politisk ligestilling såvel formelt som i praksis. For mange kvinder i udviklingslandene er ulighed og diskrimination stadig en begrænsning for deres muligheder for at komme ud af fattigdom og deltage aktivt i samfundslivet. Ligestilling er i mange sammenhænge stadig, og i nogle lande i stigende grad, konfliktbetonet og forbundet med tabu. Danmark vil være opmærksom på kulturelle og religiøse forskelle, men vi vil ikke gå på kompromis med de universelle menneskerettigheder. Kultur, traditioner eller national lovgivning kan ikke undskylde eller legitimere overgreb på liv og frihed såsom kvindelig omskæring, børneægteskaber eller forskel på mænd og kvinders ret til at eje. Her vil vi insistere på retten til at sætte krænkelserne på dagsordenen og indgå i en kritisk dialog om positive forandringer.

Kvinders frihed og rettigheder skal styrkes

Danmark vil sætte ligestilling i centrum i dialogen med partnerlandene og i udviklingssamarbejdet. På den måde kan vi være med til at sikre bedre lovgivningsmæssige, administrative og kulturelle rammer for, at kvinder kan opnå politisk og økonomisk indflydelse på lige fod med mænd. Danmark vil arbejde for forandringer af institutioner, politikker og lovgivning for at fremme ligestilling. Dels gennem dialog med partnerlandene og dels gennem særlige indsatser, eksempelvis i forhold til diskriminerende lovgivning eller administration.

Danmark vil sætte særligt fokus på at fremme kvinders frihed, rettigheder, økonomiske muligheder og politiske deltagelse. Kvinder skal på lige fod med mænd sikres adgang til og kontrol over ressourcer såsom jord og finansielle ydelser. Respekt for privat ejendomsret for både mænd og kvinder er afgørende for, at kvinder også har frihed til og mulighed for at bidrage til velfærd og velstand.

Adgang til uddannelse styrker kvinders økonomiske muligheder

Alt for mange piger nægtes en uddannelse af økonomiske eller kulturelle årsager, og alt for mange kvinder nægtes adgang til videregående uddannelser, efteruddannelse og træning. At få en uddannelse er afgørende for kvinders adgang til arbejdsmarkedet. Det bidrager til kvinders økonomiske uafhængighed og gør dem i stand til at forsørge sig selv og deres familier.

Danmark vil arbejde for at sikre pigers og kvinders adgang til uddannelse. Uddannelse er afgørende for den enkelte kvinde og hendes familie, men kvinders uddannelse og deltagelse på arbejdsmarkedet frigiver samtidig et enormt potentiale for at skabe øget vækst og velstand i et samfund.

Seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder – en selvfølge under pres

Danmark vil øge indsatsen for at fremme seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder. Kvinder skal have ret til at bestemme over egen krop og adgang til de nødvendige sundhedsydelser i forbindelse med graviditet og fødsel. Over en halv million kvinder i udviklingslandene dør hvert år som følge af komplikationer i forbindelse med graviditeter. Langt de fleste kunne reddes, hvis der var adgang til kvalificerede sundhedsklinikker. Sundhedssystemerne skal derfor styrkes, så de kan håndtere kvinders og børns særlige sundhedsbehov. Danmark vil også bidrage til at bekæmpe spredningen af hiv/aids, der i høj grad også rammer kvinderne.

Selvom antallet af børn per familie de seneste årtier er faldet i mange udviklingslande, stiger det samlede befolkningstal fortsat markant. Det lægger pres på de i forvejen knappe ressourcer og det fastholder familier i fattigdom. Danmark vil øge fokus på befolkningstilvækst og arbejde for en ambitiøs dagsorden herom i særligt EU og FN. Adgang til familieplanlægning, sundhedsinformation og moderne prævention for kvinder og mænd samt til sundhedsydelser for kvinder og børn skal styrkes. Danmark vil arbejde for, at de millioner af kvinder i udviklingslandene, der ønsker at bruge prævention, også får adgang hertil. Bedre adgang til uddannelse er vigtigt. Piger, der uddanner sig, vælger at få færre børn og er bedre i stand til at sørge for deres børns uddannelse, sundhed og ernæring. Kvinders ret til at bestemme, hvor mange børn, de ønsker at føde, med hvem og hvornår, er samtidig vigtige forudsætninger for at styrke kvinders adgang til uddannelse og beskæftigelse.

Et stærkt stigende befolkningstal vanskeliggør også udviklingslandenes tilpasning til klimaforandringerne og sætter de allerede hårdt belastede naturressourcer under yderligere pres. Danmark vil derfor sætte seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder, befolkningstilvækst og klimaforandringer på den internationale dagsorden. Danmark vil endvidere arbejde for, at ligestilling indgår i den internationale klimaindsats.

Kvinder en ressource til at skabe stabile og fredelige samfund

Kvinder og børn er særligt udsatte under og efter konflikter samt i forbindelse med katastrofer. Danmark vil yde særlig beskyttelse til kvinder under disse forhold og være med til at sikre frihed fra overgreb. Kvinder marginaliseres ofte i fredsforhandlinger og efterfølgende genopbygningsprocesser, og dermed går værdifulde ressourcer tabt. Danmark vil fremme kvinders aktive medvirken på lige fod med mænd på alle niveauer i fredsprocesser,

demokratisering og genopbygning, herunder retsopgør mod de ofte massive seksuelle overgreb på kvinder i konfliktsituationer.

Kapitel 6. Stabilitet og skrøbelighed

Danmark vil:

- Styrke den internationale og regionale kapacitet til konfliktforebyggelse, fredsbevarelse og genopbygning samt den internationale retsorden
- Afhjælpe humanitære behov og bidrage til at sikre beskyttelse af dem, der rammes af konflikt, kriser og katastrofer, særligt kvinder, børn, flygtninge og internt fordrevne
- Bidrage til statsopbygning og fredsopbygning i skrøbelige og konfliktramte lande, herunder politisk stabilisering, forebyggelse af radikaliserings og styrke statens levering af basale serviceydelser
- Styrke samtænkning af danske diplomatiske, udviklings-, sikkerheds- og humanitære indsatser i skrøbelige stater
- Styrke indsatsen for forebyggelse af konflikt og katastrofer i partnerlandene
- Være villig til at tage velovervejede risici for at skabe den nødvendige forandring i disse lande

Danmark vil øge indsatsen i skrøbelige, konfliktramte og sammenbrudte lande. Menneskers frihed, sikkerhed og levevilkår vil være i centrum.

Sikkerhed er en forudsætning for udvikling. Og udvikling er en forudsætning for varig fred og stabilitet. En tredjedel af verdens allerfattigste bor i lande, hvor staten har begrænset eller ingen legitimitet. Hvor hverdagen er vanskeliggjort af manglende frihed fra fattigdom, sult og vold, samt af fravær af de strukturer, der skal varetage sikkerheden, sikre menneskerettighederne og muliggøre udvikling. En verden med voksende ustabilitet og ufrihed er en trussel mod de værdier, Danmark kæmper for, og det er en trussel mod vores egen sikkerhed og frihed.

Skrøbelige lande er meget forskellige, og årsagerne til konflikt og skrøbelighed er mange. Fællestræk er svage eller manglende systemer for politisk forhandling, begrænset frihed, ulige fordeling af ressourcer og stor sårbarhed hos befolkningen. Skrøbelighed handler om, at staten ikke har vilje eller evne til at varetage sine grundlæggende funktioner.

Det internationale samfund må løfte i fællesskab

Det internationale samfund må tage et fælles ansvar. Danmark vil i tæt samarbejde med bl.a. EU-partnere styrke det internationale samfunds kapacitet til konfliktforebyggelse, fredsbevarelse og fredsopbygning. Humanitær bistand og tidlige genopbygningsindsatser skal koordineres for at være effektive. Også de internationale, regionale og nationale sikkerhedsstrukturer og institutioner skal styrkes. Erfaringer viser, at samtænkte tilgange bidrager til mere effektive indsatser i skrøbelige stater. Danmark vil arbejde for styrket samtænkning af de danske diplomatiske, humanitære, bistandsmæssige og sikkerhedsmæssige indsatser. Dette omfatter f.eks. stærkere sammenhæng mellem humanitære

indsatser og genopbygning efter konflikter samt bedre samtænkte indsatser inden for retssektoeren og sikkerhedssektoeren.

Danmark vil ofte arbejde gennem internationale eller regionale partnere. Det vil også mange steder være relevant at anlægge en regional tilgang til arbejdet. FN-systemet står centralt i kraft af de samlede politiske, humanitære, udviklings-, og sikkerhedsmæssige indsatser. FN har global legitimitet, en central rolle i fredsopbygning og er til stede i verdens brændpunkter. Også EU har de nødvendige instrumenter til at gøre en forskel på dette område. Den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og EU's omfattende udviklingsbistand skaber grundlag for en koordineret indsats med samtlige medlemsstaters vægt og indflydelse bag. Regionale fora såsom den Afrikanske Union er også vigtige i at skabe lokalt forankrede løsninger. Danmark vil støtte den Afrikanske Union, så den bliver bedre i stand til at varetage en overordnet rolle i regionale fredsbevarende operationer.

CASE: I marts 2010 etableredes en ny tværministeriel samtænkingsstruktur med deltagelse af Statsministeriet, Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet og Justitsministeriet med formål at styrke Danmarks evne til at foretage stabiliserings- og genopbygningsopgaver. Ministerierne skal i en fælles styregruppe udarbejde fælles indstillinger til udenrigs-, udviklings- og forsvarsministeren. En af hovedopgaverne vil være forvaltning af den nye globalramme på 150 mio. kroner årligt (både udviklingsbistand og ikke-udviklingsbistand). Globalrammen muliggør bredere stabiliseringsindsatser som f.eks. opbygning af østafrikansk kapacitet til civile og militære internationale operationer, der ifølge OECD's retningslinjer ikke alene kan dækkes med udviklingsbistand. Et tværministerielt sekretariat med deltagelse fra Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet er tillige etableret, som bl.a. skal facilitere aspekter af samtænkning så som styrket civil kapacitet, fælles erfaringsopsamling fra internationale missioner og tidlig fælles planlægning af nye indsatsområder.

Danmark vil bekæmpe menneskerettighedskrænkelser og straffrihed for krigsforbrydelser. Stærkere internationale, regionale og nationale institutioner vil her være afgørende. Det enkelte menneskes følelse af retfærdighed, frihed og lighed for loven er afgørende for varig fred og stabilitet. Ofte formår post-konflikt samfund ikke selv at gennemføre de nødvendige retsopgør efter voldelige konflikter, hvilket betyder, at uforløste spændinger og krænket retfærdighedsfølelse kan lede til ustabilitet og nye konflikter.

Særligt sårbare grupper må beskyttes og humanitære behov afhjælpes

Danmark vil sammen med internationale og lokale partnere afhjælpe humanitære behov ved kriser, væbnede konflikter, katastrofer og i post-konflikt situationer. Kriser skabt af væbnede konflikter og katastrofer fastholder mennesker i fattigdom og gør sårbare grupper endnu mere udsatte over for fremtidige kriser. Kvinder og børn rammes hårdest. Kvinder udsættes for kønsbaseret vold og har ofte ikke adgang til beskyttelse, prævention og fødselshjælp.

Målet for Danmarks humanitære indsatser er både at redde og beskytte liv, lindre lidelser og værne om civiles værdighed og rettigheder under kriser, at bidrage til hurtig genopbygning, styrke modstandskraften og forhindre nye kriser i at opstå ved at bryde den onde cirkel mellem kriser og sårbarhed. Danmarks humanitære indsatser vil dermed bidrage til både at forbedre menneskers sikkerhed og bekæmpe fattigdom og sårbarhed. Humanitære indsatser skal bygge på helhedsorienterede løsninger med vægt på både forebyggelse, beredskab og nødhjælp samtidig med, at der skabes en klar kobling til bæredygtig udvikling. Danmark

CASE: Nærområdeindsats i Kenya og Afrikas Horn. Gennem en indsats i flygtningenes nærområde i Kenya bistår Danmark flygtninge fra Somalia og Sudan med at vende hjem, når forholdene tillader det, og samtidig bidrager Danmark til at sikre, at myndighederne og den lokale værtsbefolkning i Kenya i mellemtiden kan håndtere de mange udfordringer, der følger af tilstedeværelsen af hundredetusinder af flygtninge. Sammenhæng mellem national flygtninge- og asylpolitik og tiltag i nærområderne vægtes højt. Indsatserne inkluderer bl.a. støtte til udarbejdelse af en ny flygtningelovgivning, kapacitetsopbygning af udlændingemyndigheder samt en konkret indsats i og omkring de tre flygtningelejre ved Dadaab i det nordøstlige Kenya, der med ca. 300.000 flygtninge fra Somalia udgør verdens største koncentration af flygtninge. Indsatserne retter sig i lighed med nærområdeindsatsen i øvrigt både mod flygtninge, berørte lokalsamfund og i relevant omfang tilbagevendte.

vil arbejde aktivt for en bedre beskyttelse af civile, herunder at sikre den nødvendige humanitære adgang til udsatte grupper i konflikt- og katastrofesituationer. Det vil bl.a. ske gennem arbejdet med civil beskyttelse lokalt, nationalt og internationalt.

Danmark vil bidrage til at forbedre levevilkår samt fremme beskyttelse, selvforsørgelse og varige løsninger for flygtninge og internt fordrevne, samt styrke myndighedernes kapacitet og arbejde sammen med de lokalsamfund, der er berørt af tvungen migration.

Stabilisering og statsopbygning går hånd i hånd

I skrøbelige og konfliktramte lande er der umiddelbare behov på alle niveauer. Fra grundlæggende stabilisering, over opbygning af statsinstitutioner og reetablering af uddannelses- og sundhedssystemer til beskæftigelse og økonomisk vækst. Så mange samtidige udfordringer skaber en særligt risikabel situation. Men et engagement i disse lande er nødvendigt for at bistå nogle af de mest sårbare befolkninger i verden.

Danmark vil bidrage til statsopbygning og demokratisering både oppefra og nedefra. Menneskers frihed og rettigheder skal fremmes og respekteres, retssikkerheden i samfundene skal styrkes, sikkerhedssektoren skal ofte reformeres, de politiske processer skal være mere inklusive, staten skal være mere ansvarlig og på sigt effektiv, og civilsamfundet skal styrkes som led i opbygningen af åbne, demokratiske samfund. Støtte til lokale og regionale konflikthåndteringsmekanismer vil tillige bidrage til mere fredelig konflikthåndtering og dermed forebygge voldelige konflikter.

Når individers frihed øges, og fællesskabet, f.eks. det nationale, i samfundet styrkes, er der mindre grobund for radikaliserings. Danmark vil forebygge radikaliserings og terrorisme og bekæmpe disse, hvor de allerede har fået fodfæste. Terrorismen og radikaliserings underminerer et samfunds struktur og har en destabiliserende effekt internationalt. Manglende kontrol med dele af et land skaber gode betingelser for kriminalitet, radikaliserings, pirateri og terrorisme. Erfaringerne viser, at det er vigtigt også at få utraditionelle grupper i tale og eksempelvis skabe bedre forståelse mellem trosbaserede eller etniske grupper.

Bedre levevilkår er afgørende for statens legitimitet

Danmark vil bidrage til at sikre serviceydelser for hele befolkningen. Det er afgørende for statens legitimitet, at alle har lige ret til de serviceydelser, som staten stiller til rådighed, og at brede dele af befolkningen oplever, at deres basale behov bliver dækket. Det gælder sikkerhed såvel som eksempelvis uddannelses, sundhed og fødevarer. Når eksempelvis fødevarerforsyningsikkerheden trues gennem manglende tilgængelighed af fødevarer i tilstrækkelige mængder eller befolkningens manglende midler til at købe mad, kommer situationen hurtigt ud af kontrol. Det kan medføre politisk ustabilitet. Danmark vil også bidrage til at give befolkningen muligheder for at skabe et mere varigt livsgrundlag gennem landbrugsproduktion eller beskæftigelse. Det medvirker til at give et alternativ til konflikt. Og det styrker sammenhængskraften i samfundet.

Forebyggelse betaler sig

Danmark vil bidrage til at forebygge konflikter og kriser. Fokus vil være på at styrke landenes egen kapacitet til forebyggelse og på integration af konfliktforebyggelse i landenes egne strategier, også i lande, som ikke umiddelbart står overfor konflikt. Det viser sig gentagne gange, at ellers stabile lande bliver skrøbelige eller ramt af væbnet konflikt. Og er væbnet konflikt først brudt ud eller rammer katastrofen uforudset, er det langt sværere og mere omkostningsfyldt at rette op på skaderne.

Risiko er et grundvilkår i engagementet

Engagementet i skrøbelige stater må være fleksibelt, fokuseret og realistisk. Der vil i nogle situationer være behov for at kunne yde hurtige indsatser. Udfordringerne er så store og situationen ofte så usikker, at resultater kan være svære at opnå. Der kan ske tilbagefald og opnåede resultater kan blive ødelagt. Valget af partnere kan være svært. Indsatser vil kræve risikovillighed og et langsigtet perspektiv, der bygger på internationale analyser af den lokale og regionale situation uanset den danske indsats varighed. Danmark vil i sine indsatser bygge på OECD/DAC principperne for godt internationalt engagement i skrøbelige stater.

Kapitel 7. Miljø og klima

Danmark vil

- Være en drivkraft bag ambitiøse globale mål for bæredygtig udvikling
- Øge udviklingslandenes adgang til pålidelig og bæredygtig energi og fremme den private sektors involvering i at skabe innovative løsninger
- Styrke miljø- og klimainsatsen i udviklingslandene
- Sikre at naturressourcer som jord, skov og vand i udviklingslandene forvaltes bæredygtigt
- Afhjælpe de klimarelaterede humanitære behov ved at øge indsatsen for katastroforebyggelse

Der kan ikke skabes en global bæredygtig udvikling, uden at der findes løsninger på miljø- og klimaproblemerne. Miljønedslidning, klimaforandringer eller manglende adgang til energi fratager mange fattige mennesker deres levestandard og muligheder for at forbedre deres situation. En stabil økonomisk vækst skal forenes med en miljø- og klimavenlig udvikling for at være bæredygtig. Det kræver bedre globale rammebetingelser, der sikrer fattiges adgang til naturressourcer og bæredygtig energi. Det kræver indsatser for miljø, energi og klima i udviklingslandene. Globale miljø-, energi- og klimapolitikker skal bidrage til at modgå stadig flere naturkatastrofer, øget ressourceknaphed, sult, migration og globale konflikter i verdens fattigste områder. Samtidig skal udviklingslandene støttes i tilpasningen til konsekvenserne af klimaforandringerne.

Ambitiøse globale mål for bæredygtig udvikling

Verden har et fælles ansvar for at løse globale miljøproblemer og begrænse klimaforandringer. Udviklingslandene har ikke selv skabt klimaforandringer, men rammes ofte hårdest af konsekvenserne heraf. Danmark vil tage sin del af ansvaret og arbejde for, at EU gør det samme. Vi vil være en drivkraft bag bindende og ambitiøse internationale forpligtelser, og vi vil være med til at sikre, at de føres ud i livet. Hvis den globale opvarmning ikke begrænses, vil klimaforandringer føre til stadig flere naturkatastrofer, øget ressourceknaphed, massiv migration og konflikter i verdens fattigste områder. Det samme gælder, hvis naturressourcegrundlaget forringes, eller hvis vækst ikke går hånd i hånd med miljøbeskyttelse. Det kan hverken vi eller befolkningerne i udviklingslandene leve med.

Det internationale samarbejde på miljø- og klimaområdet skal styrkes. Danmark vil arbejde for at styrke de globale institutioner og samarbejdsfora samt for større international klimafinansiering og en effektiv forvaltning af disse midler. Vi vil arbejde for, at midlerne kommer de fattigste og mest sårbare til gode.

Øget adgang til bæredygtig energi

Adgang til bæredygtig energi er en kritisk forudsætning for langsigtet bæredygtig udvikling. Danmark vil derfor fremme udviklingslandenes adgang til pålidelig og bæredygtig energi og en mere effektiv brug af energiresourcerne. Den private sektor skal tilskyndes til at engagere sig i at skabe innovative løsninger. Danmark vil forbedre betingelserne for den private sektors

aktive involvering i udviklingen af bæredygtige energiformer og i overførsel af ny energiteknologi til udviklingslandene. Vi vil støtte vækststrategier, der baserer sig på lavenergiløsninger, og som fremmer landenes muligheder for at deltage i det internationale CO2-marked.

Danmark vil støtte fjernelsen af politiske, økonomiske og lovmæssige barrierer for etablering af mere effektiv energiforsyning og fremme af bæredygtig energi. Bæredygtige energiformer skal udgøre en større del af energiforsyningen i de enkelte udviklingslande. Det vil mindske forbruget af fossile brændstoffer og øge forsyningssikkerheden.

Styrket miljø- og klimaindsats i udviklingslandene

Danmark vil styrke miljø- og klimaindsatsen i partnerlandene. Store befolkningsgrupper i udviklingslandene er direkte afhængige af naturens ressourcer for at sikre deres familiers levegrundlag. Det gør dem særligt sårbare over for forringelser i naturgrundlaget og forandringer i klimaet. Samtidig er det i udviklingslandene, at mange af de store miljø- og klimaproblemer findes. Kapaciteten til at modvirke miljømæssige problemer og tilpasse sig klimaforandringer er imidlertid ofte begrænset.

Økonomisk vækst og handelsliberalisering må ikke medføre, at hensynet til miljøet tilsidesættes. Hurtig vækst uden miljøbeskyttelse vil ramme de fattigste hårdest og kan sætte væksten over styr på længere sigt. Danmark vil bidrage til udarbejdelse og gennemførelse af grønne vækststrategier i partnerlande. Strategier, der reducerer CO2-udledninger og beskytter økosystemer og den biologiske mangfoldighed, samtidig med at der skabes vækst og beskæftigelse. Selvom politik og lovgivning mange steder er på plads, halter den praktiske gennemførelse ofte bagefter. Danmark vil bidrage til kapacitetsopbygning af nationale og regionale institutioner, som har ansvaret for miljø- og klimaindsatserne, herunder styrke det uddannelsesmæssige samarbejde.

En tættere overvågning af klimaforandringerne og bedre viden om de fremtidige klimaforandringer er en forudsætning for at planlægge og gennemføre en effektiv klimatilpavningsindsats. Danmark vil bidrage til at styrke varslings- og rådgivningskapaciteten i landene og til at skabe forudsætningerne for, at landbrugsproduktion og naturressourceanvendelse i partnerlandene tilpasses temperaturudsving og ændrede nedbørmønstre for at afbøde konsekvenserne af klimaforandringerne for de fattigste.

Integreringen af klimahensynet vil være et væsentligt element i dansk udviklingspolitik. Klimaindsatsen skal balancere en række forskellige hensyn – herunder hensynet til, at de fattigste udviklingslande kan tilpasse sig de allerede uundgåelige klimaforandringer og hensynet til at begrænse omfanget af klimaforandringerne gennem drivhusgasreduktionsindsatser.

Bæredygtig forvaltning af naturressourcer

Verdens naturressourcer skal forvaltes bæredygtigt. Danmark vil lægge særlig vægt på bæredygtig udnyttelse af jord-, vand- og skovressourcer, som både øger optaget af CO2, fremmer muligheden for klimatilpasning og øger produktivitet og fødevarerforsyningssikkerhed.

En af fremtidens centrale udfordringer vil være at skulle producere flere fødevarer til voksende befolkninger og at producere mere biomasse til vedvarende energi. Det stiller krav til større landbrugsproduktion og en øget udnyttelse af denne samtidig med, at klimaforandringer vil forstærke knapheden på vand og vanskeliggøre vilkårene for landbruget i mange udviklingslande. Danmark vil bidrage til, at land- og vandressourcer forvaltes og udvikles, så vand udnyttes maksimalt, og drikkevandsforsyningen sikres, og så produktiviteten i land- og skovbruget øges på en bæredygtig måde. Dette kan også begrænse drivhusgasudledningen fra

landbrugsproduktion. Danmark vil arbejde for at styrke samarbejdet mellem udviklingslande omkring forvaltning af delte vandressourcer, som kan give anledning til konflikt.

En stor del af drivhusgasudledningerne stammer fra rydning af skov og fra landbrugsproduktion. Danmark vil bidrage til at vende den udvikling ved blandt andet at bidrage til at reducere afskovning og til at øge produktiviteten i landbruget. Danmark vil være med til at opbygge mekanismer og styrke national kapacitet, der modvirker rydning af skov og fremmer nyplantning af skov. Vi vil bidrage til at bevare biodiversiteten i skove og være med til at sikre, at skovenes brugere inddrages i beslutninger om anvendelse af de indtægter, der opnås gennem kompensationsordninger for bevarelse og udbygning af skov. Rettighederne for de millioner mennesker, der ernærer sig ved skov- og jordbrug, i mange tilfælde oprindelige folk, skal sikres.

Fattige menneskers rettigheder og stemme i forvaltning af miljø- og naturressourcer skal styrkes. Det gælder på globalt, regionalt og lokalt niveau.

Humanitære konsekvenser af naturkatastrofer skal afbødes

Danmark vil begrænse de humanitære konsekvenser af naturkatastrofer. Udviklingslandenes modstandskraft over for kortere og længerevarende naturkatastrofer skal opbygges. Katastroforebyggelse skal integreres i landenes nationale politikker og planer. Samtidig vil Danmark afhjælpe humanitære behov hos de berørte. Naturkatastrofer som tørke, oversvømmelse og storm kan blive hyppigere som følge af klimaforandringer og sætter mange sårbare samfund, især i kystområder, under pres. Høj befolkningstilvækst betyder samtidig, at flere mennesker bor på udsatte steder. Dermed rammer sådanne katastrofer hårdere. Katastroferne kan på få øjeblikke udradere resultaterne af mange års udvikling, eller de kan langsomt nedbryde menneskers levevilkår.

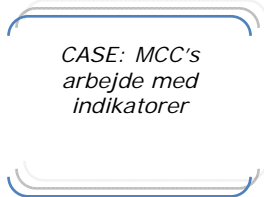
Kapitel 8. Udmøntning

Dette dokument præsenterer de centrale politiske prioriteter, værdier og principper for dansk udviklingspolitik. Strategien udgør således den overordnede ramme for dansk udviklingssamarbejde.

Finansloven fastsætter årligt de økonomiske rammer for udviklingssamarbejdet. Det niveau for udviklingsbistanden, der fastlægges på finansloven, samt de involverede ministeriers eksisterende økonomiske rammer vil finansiere udmøntningen af den nye strategi for dansk udviklingspolitik, idet den enstrengede administration af udviklingsbistanden fastholdes i Udenrigsministeriet.

Strategien vil blive udmøntet af Udenrigsministeriet i samarbejde med relevante ministerier og andre partnere. Udmøntningen vil tage udgangspunkt i gældende tematiske strategier som f.eks. Civilsamfundsstrategien og eksisterende retningslinjer. Udmøntningen vil blive understøttet af handlingsplaner for de enkelte prioritetsområder. Endvidere vil der være konkret udmøntning af strategien i de enkelte partnerlande, i forhold til organisationer og andre samarbejdspartnere samt i forhold til valg af de konkrete udviklingspolitiske instrumenter.

Vi vil følge udviklingen i partnerlande og organisationer tæt. Resultaterne af vores fælles indsatser skal måles. Der må ikke være tvivl om, hvad vi vil opnå og hvornår. I et gensidigt forpligtende samarbejde med partnerlande, organisationer og andre udviklingspartnere vil vi opstille konkrete mål og følge fremgang, så vi kan se, hvilke resultater, vi skaber, og tilpasse vores indsatser herefter. Vi vil anvende eksisterende anerkendte indikatorer og om nødvendigt være med til at udvikle nye. Et første skridt vil være at etablere et nyt internationalt orienteret forskningsprogram, der bl.a. skal forske i måling og dokumentation af resultater af udviklingssamarbejdet.

*CASE: MCC's
arbejde med
indikatorer*

Kommunikationen om resultaterne af det internationale udviklingssamarbejde og om udviklingsrelaterede problematikker vil generelt blive styrket.

Udmøntningen af de centrale elementer af udviklingspolitikken vil løbende blive evalueret.

